

Uitnodiging inloopbijeenkomst 13 september 2018

Nieuwsbrief Natura 2000-gebied Wooldse Veen

Nummer 3, augustus 2018

Het Wooldse Veen is een van de belangrijkste hoogvenen in Nederland en maakt deel uit van Natura 2000, een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. Met deze nieuwsbrief informeren wij u over de uitvoering van maatregelen om de bijzondere natuur in dit gebied te behouden.

Bijzondere natuur beschermen en herstellen

Het Wooldse Veen is samen met het Duitse Burlo Vardingholter Venn een waardevol hoogveen met veenputten en veendijken.
In de veenputten groeit nieuw hoogveen met zonnedauw, lavendelheide, kleine veenbes en veenmos. Door de grote afwisseling in de bodem en natte en droge plekken komen er veel bijzondere planten en dieren voor.
Bijvoorbeeld de zwarte heidelibel, de grote keizerlibel en de hoogveenglanslibel.
Het groentje is de meest karakteristieke vlinder in het gebied. Andere zeldzame dieren die je in het veen kunt treffen zijn kamsalamander, hazelworm, gladde slang en das. Karakteristieke broedvogels zijn de wintertaling, nachtzwaluw, waterral en watersnip. Ook broedt af en toe de grauwe klauwier in het Wooldse Veen.

Deze bijzondere natuur willen we behouden en versterken. Veel zeldzame planten en dieren hebben het namelijk moeilijk. Hun leefgebied is klein, de lucht is te zuur en de grond is te droog en te voedselrijk. Als we de omstandigheden verbeteren, dan kan de natuur zich herstellen en is ze beter bestand tegen onder andere stikstof in de bodem.

Watersnip, foto Luc Hoogenstein, Saxifraga

provincie Gelderland

13 september inloopbijeenkomst voorontwerp inrichtingsplan

Graag nodigen we u uit voor een inloopavond op 13 september over de plannen voor het Wooldse Veen. U bent tussen 19.00 en 21.30 uur van harte welkom om het voorontwerp van het inrichtings–plan voor het Wooldse Veen te bekijken. Ook kunt u dan informatie krijgen over onze plannen voor het Korenburgerveen. De bijeenkomst is in restaurant Beneman, Winterswijkseweg 9 in Vragender

Maatregelen voor behoud en herstel van natuur
In dit eerste ontwerp of concept (dit heet het voor–ontwerp) staan de maatregelen die nodig zijn om de natuur in het gebied te behouden, herstellen en versterken. Denk bijvoorbeeld aan watermaat–regelen, zoals het (deels) dempen van watergangen en het plaatsen van duikers om de grondwaterstand in het natuurgebied te verhogen.

Input voor inrichten van natuurgebied
Tijdens de inloopavond kunt u input meegeven voor dit voorontwerp inrichtingsplan. Past uw idee in onze plannen voor natuurherstel en in de uitvoering, dan nemen we het mee. U kunt die avond ook informatie krijgen over bijvoorbeeld de uitvoering van de natuurmaatregelen in het gebied en de planning daarvan.

Definitief ontwerp inrichtingsplan
Nadat het voorontwerp inrichtingsplan is besproken met de eigenaren in het gebied en andere deskundigen, komt uiteindelijk het definitieve ontwerp tot stand. Het inrichtingsplan wordt niet ter visie gelegd. Het is namelijk een uitwerking van het Natura 2000-beheerplan voor het Wooldse Veen dat inmiddels definitief is vastgesteld door provincie Gelderland.

Meer informatie
Omdat Vragender redelijk ver weg is voor de omwonenden van het Wooldse Veen, kunnen wij u ook thuis bezoeken. U kunt daarvoor een afspraak maken met Adinda Crans (projectmanager bij Natuurmonumenten), 06 15 07 31 34 of acrans@natuurmonumenten.nl. Heeft u vragen die u graag beantwoord wilt hebben op de inloop–bijeenkomst van 13 september? Stuur dan een mail naar Adinda Crans. U kunt ook tijdens de avond onderwerpen aandragen die voor u persoonlijk van belang zijn bij de inrichting van het Wooldse Veen. Medewerkers van Natuurmonumenten, Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Winterswijk en provincie Gelderland staan klaar om uw vragen te beantwoorden.

Samenwerken met Duitse natuurbeschermers

Afgelopen mei zijn medewerkers van Natuur–monumenten op bezoek geweest bij hun Duitse partners in Kreis Borken. Zij beschermen en beheren het Wooldse Veen aan Duitse zijde.

Expert meeting
Adinda Crans van Natuurmonumenten:
‘Tijdens ons bezoek hebben we verschillende onderwerpen besproken met de vraag of we deze gezamenlijk op kunnen pakken. De Duitse natuurbeschermers hebben hier enthousiast op gereageerd. Zo willen we graag een expert meeting met Duitse organisaties en deskundigen. Onderwerpen voor die meeting zijn: hoe kunnen we het hoogveen aan de Duitse kant uitbreiden en hoe kunnen we vermijden dat er te veel ganzen in het veen gaan broeden. Ganzen vormen namelijk een bedreiging voor het behoud van het hoogveen. Ze creëren met hun bewegingen open water, waardoor er geen veen kan ontstaan. En hun uitwerpselen zijn slecht voor het veen, omdat die rijk zijn aan voedingsstoffen, terwijl het veen juist arm (schraal) is.’

Kennis uitwisselen
‘Inmiddels hebben we kennis uitgewisseld over onze werkwijze. De Duitsers zijn erg geïnteresseerd in hoe Natuurmonumenten met waterschap, provincie, omwonenden en gemeente samenwerkt in het Wooldse Veen aan Nederlandse zijde.’

Wooldse Veen

Van onderzoek naar uitvoering; het proces tot nu toe

Aan het uitvoeren van de maatregelen voor natuur in het Wooldse Veen gaat een proces vooraf. Zowel aan het voorbereiden als het uitvoeren van deze maatregelen werken gemeente Winterswijk, Waterschap Rijn en IJssel, Natuurmonumenten en provincie Gelderland nauw samen. Dat doen zij in overleg met omwonenden en betrokkenen bij het natuurgebied. Hieronder zijn de verschillende stappen toegelicht.

2014 tot heden
Afgelopen jaren zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd, waaronder kwaliteit en kwantiteit van het oppervlakte- en grondwater, het voorkomen van planten- en diersoorten en archeologie. Er zijn concept inrichtingsplannen opgesteld (wat willen we ongeveer waar aan welke maat–regelen uitvoeren), subsidies aangevraagd, samenwerkingsovereenkomsten afgesloten en het netwerk van peilbuizen is uitgebreid (binnen en buiten het veen). Tot slot zijn op een paar locaties voorlopige afspraken gemaakt over welke maat–regelen we kunnen nemen als het op die locaties natter zou worden.

Stap 2: juli en augustus 2018
We hebben nu alle verschillende plannen, gegevens en onderzoeken (van waterschap, Natuur–monumenten, gemeente en provincie) voor de inrichting verzameld om die op een grote over–zichtskaart te zetten. De eerste versie van deze overzichtskaart is het concept voorontwerp inrichtingsplan, ook wel 'voorontwerp' genoemd. De omwonenden van de Kuipersweg en een paar adressen op de Grensweg zijn met een bezoek aan huis over onze plannen geïnformeerd.

Groentje

Stap 3: 13 september 2018
Het voorontwerp van het inrichtingsplan, dat bestaat uit een overzichtskaart van alle inrichtingsmaatregelen, kunt u tijdens de inloopavond bekijken. Heeft u ideeën die passen in onze plannen voor natuurherstel en in de uitvoering, dan nemen we ze mee.

Stap 4: september tot en met oktober 2018
We werken verder aan het voorontwerp om ervoor te zorgen dat dit een definitief ontwerp inrichtings–plan wordt. In deze periode zetten we de puntjes op de i. Mochten er in het definitief ontwerp inrichtingsplan nog aanzienlijke wijzigingen zijn aangebracht, dan brengen wij u daarvan op de hoogte via een nieuwsbrief of tijdens een inloopavond. Maar de verwachting is dat zich in de plannen geen grote wijzigingen meer zullen voordoen.

Stap 5: november 2018 tot en met juli 2019
In deze periode vragen we de laatste vergunningen aan die nodig zijn voor het uitvoeren van de maatregelen voor natuur van het Wooldse Veen, stellen we een werkomschrijving op (het bestek) voor de aannemer die het werk gaat uitvoeren, lopen we vooruit op het beheer na de uitvoering en gaan we zoeken naar een geschikte aannemer door het werk aan te besteden.

Stap 6: juli 2019
In juli 2019 is de planfase afgerond. We gaan dan bekijken wanneer we het beste de maatregelen kunnen uitvoeren in het Wooldse Veen. Dat zal waarschijnlijk kort na de zomer van 2019 worden, in de droogste periode. Kort voor de uitvoering informeren wij u per nieuwsbrief over de werk–zaamheden of we doen dat op een inloopavond.

Meer informatie
Voor vragen kunt u contact opnemen met Adinda Crans (projectmanager bij Natuurmonumenten), telefonisch via 06 15 07 31 34 of via de mail a.crans@natuurmonumenten.nl.

Grauwe klauwier, foto Piet Munsterman, Saxifraga

Centraal deel van Wooldse Veen

Hoogveenglanslibel

Hydrologisch herstel Wooldse Veen heeft effect!

Zes jaar geleden hebben Natuurmonumenten, Waterschap Rijn en IJssel en provincie Gelderland herstelmaatregelen in de hoogveenkern van het Wooldse Veen genomen. In 2018 heeft Natuur–monumenten het effect van deze maatregelen geëvalueerd. De conclusie is dat de maatregelen een positief effect hebben gehad. De waterstanden in het centrale deel van het Wooldse Veen zijn heel stabiel: in de zomer zakt de waterstand nauwelijks. Dat is heel belangrijk voor de groei van veenmossen. En dat is ook te zien in de vegetatie: planten en mossen van levend hoogveen breiden zich verder uit.

Aandachtspunten zijn wel het onderhoud van de veendijkjes en stuwtjes, want hier en daar zijn er al beschadigingen zichtbaar. Ook wordt het spannend hoe het veen zich houdt in dit zeer droge jaar 2018. De herstelmaatregelen die we in de komende jaren gaan uitvoeren, bouwen feitelijk voort op wat een aantal jaren geleden is gebeurd. De resultaten stemmen hoopvol dat ook in andere delen van het veen de planten en dieren zich weer verder kunnen uitbreiden!

Wie niet sterk is, moet slim zijn!

De larven van libellen leven onder water. In een hoogveenkern is echter heel weinig open water, maar de larven van de hoogveenglanslibel zoeken dat juist op. Deze iele, kwetsbare larven kunnen de concurrentie met andere libellensoorten niet aan. En daar hebben ze wat op gevonden: ze gaan daar leven waar geen andere libellensoorten meer komen. En dus leven ze in de kletsnatte veenmos–pakketten en komen ‘s nachts tevoorschijn om op het veenoppervlak op jacht te gaan naar allerhande kleine insecten. Bij droogte en in de winter kunnen ze maanden zonder eten. Dus hier gaat het aloude gezegde op: wie niet sterk is, moet slim zijn!

In zowel het Korenburgerveen als in het Wooldse Veen komt de hoogveenglanslibel voor. In totaal zijn er maar ongeveer 15 gebieden in Nederland met deze aansprekende hoogveenspecialist!

Plankenpad Wooldse Veen

Hoogveenbult met hoogveenveenmos en wrattig veenmos

Veengifoogdaas

Hoogveen-veenmos bouwt bulten

Sommige planten en dieren noemen we ‘ecosysteembouwer’. Dit betekent dat ze door hun gedrag of groeiwijze ecosystemen kunnen veranderen of opbouwen. De bever is zo’n soort: door het bouwen van dammen in beekdalen worden hele stukken natuur onder water gezet.
Het hoogveen-veenmos is ook zo’n bouwer. Want dit mos is samen met zijn ‘broertje’ wrattig veenmos een zogenaamde bultvormer: de mossen staan zeer dicht op elkaar en vormen de zoge–naamde veenmosbulten. Ze groeien een paar centimeter per jaar en sterven aan de onderkant af. Dit materiaal wordt als gevolg van de natte en zure omstandigheden niet afgebroken tot humus, maar vormt veen. Op deze wijze ontstaat over lange tijd weer een nieuw hoogveen, millimeter voor millimeter. Dit proces is in het Wooldse Veen op veel plekken weer gaande, dankzij dat kleine hoogveen-veenmos!

Veengifoogdaas gespot

Nee, deze daas steekt doorgaans geen mensen. Wel is het een zeer bijzondere soort van goed ontwikkelde hoogvenen. De soort is zo zeldzaam in Nederland dat we eigenlijk niet veel weten over de levenswijze. De kleine larven van deze daas leven in veenputjes of tussen veenmos. De vliegen zelf zijn nogal onbeholpen dieren. Ze vliegen korte afstanden en vallen meer dan dat ze landen tussen de vegetatie. Daar krabbelen ze een beetje omhoog en zitten veel en langdurig.
Hoewel deze daas niet snel de Miss Nature verkiezing zal winnen, en ze haar naam ook niet echt mee heeft, is het wel een indicator voor goed ontwikkelde hoogvenen. De veengifoogdaas is recent in zowel het Korenburgerveen als het Wooldse Veen gevonden en dat is in dit geval een heel goed signaal!

Kleine veenbes

Werkzaamheden Kottense Veen afgerond

Direct ten oosten van het Wooldse Veen ligt het Kottense Veen. In dit gebied van ruim 10 hectare zijn de voormalige landbouwpercelen omgevormd naar natuur.

Terugkeer oorspronkelijke planten

In de afgelopen maanden is op diverse plaatsen grond afgegraven, waardoor de oorspronkelijke planten kunnen terugkeren die afhankelijk zijn van een nattere ondergrond. Veel van deze natuur was verdwenen als gevolg van het ontwateren van de grond en het intensieve gebruik ervan.
Door de natuur- en watermaatregelen kunnen de percelen langer vochtig blijven. Dit is goed voor de ontwikkeling van natte schraallanden. Dit zijn percelen met natte heide en vochtige heischrale graslanden die bestaan uit graslanden met veel kruiden en bloemen, heide en mossen.

Aanpassing watergangen

In het gebied is een aantal bestaande watergangen gedempt of ondieper gemaakt. Het dempen van de watergangen zorgt ervoor dat water langer wordt vastgehouden. Dit is ook nodig om de natuur in het naastgelegen Natura 2000-gebied Wooldse Veen te herstellen. De aanpassingen aan het watersysteem zorgen ook voor een betere afstemming tussen het waterbeheer en de functies in het gebied.
De watermaatregelen zijn in opdracht van Waterschap Rijn en IJssel uitgevoerd en de natuurmaatregelen in opdracht van de provincie.

Verbinding met Duitsland

Gemeente Winterswijk heeft opdracht gegeven voor de aanleg van een wandel- en fietspad, dat de Kuipersweg en de Vennweg in Duitsland met elkaar verbindt.

Natuurgebieden in Winterswijk

Aan drie kanten omsloten door Duitsland, liggen ver van de snelweg een aantal unieke natuurgebieden. In onder meer het Wooldse Veen, Willinks Weust, Korenburgerveen, Bekendelle en het gebied rond de Boven-Slinge werkt provincie Gelderland samen met Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Winterswijk en terreinbeherende organisaties aan de bescherming en het herstel van de prachtige natuur als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

Rode dophei, foto Rutger Barendse, Saxifraga

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van provincie Gelderland en komt tot stand in samenwerking met Natuurmonumenten, Waterschap Rijn en IJssel en gemeente Winterswijk. U ontvangt deze nieuws–brief omdat u eigendommen heeft en/of woont in of dicht bij Wooldse Veen of omdat u in het verleden betrokken was. Wij houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in het Wooldse Veen.

Aan- en afmelden voor nieuwsbrief

Gedurende de looptijd van het project ontvangt u 1 à 2 keer per jaar een nieuwsbrief, of vaker als er nieuws is. De nieuwsbrieven sturen we digitaal. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Stuur dan een mail naar: wooldseveen@gelderland.nl. Als u geen e-mailadres heeft, neem dan telefonisch contact op via 026 359 99 99, dan sturen wij u de nieuwsbrief per post. Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via ditzelfde mailadres en telefoonnummer.

Meer informatie op website

Achtergrondinformatie en documenten kunt u raadplegen op www.gelderland.nl/wooldse-veen, daar vindt u ook de nieuwsbrieven.

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

18 150 311